

مرکز مجاز امام صادق علیه السلام

الروضة البهية في شرح اللمعة الدمشقية (وصايا)

وصیت به الفاظ متواطی و مشترک

درس ۱۰

استاد وافی

تعریف الفاظ متواطی و مشترک

۱. مقصود از متواطی، کلی‌ای است که بر معنایی اطلاق می‌شود که در آن، افراد بسیاری مشترکند؛ مانند: عبد.

۲. منظور از مشترک، کلی‌ای است که بر دو معنا یا بیشتر از آن حمل شده به طوری که حمل بر هریک از دو معنا، مستند به وضع مستقلی باشد و منشأ استعمال در هر دو، همان وضع بوده نه امر دیگری؛ مانند: قوس.

وصیت با الفاظ متواطی و مشترک

گاه موصی، وصیت را با الفاظ متواطی و مشترک انشاء می‌کند؛ در این صورت تکلیف چیست؟

۱. تخییر در متواطی:

دلیل بر تخییر وارث آن است که: وصیت به متواطی، همان وصیت به ماهیت است و بدیهی است که ماهیت، به هریک از افراد، صادق است؛ نظیر وصیت به عبد؛ چرا که ماهیت عبد، به هر بنده و رقی، صادق می‌باشد؛ و وقتی ماهیت کلیه، با قطع نظر از فرد بخصوص، مطلوب بود؛ لاجرم، ورثه، در مشخص کردن هرفردی، اختیاردار می‌باشند؛ چه آن‌که متعلق وصیت، یعنی ماهیت، در هریک از افراد، وجود دارد.

۲. تخییر در مشترک:

دلیل بر تخییر وارث در وصیت به مشترک لفظی، آن است که: متعلق وصیت در مشترک، اسم است و آن، بر هریک از معانی و افراد آنها، به طور حقیقت صادق است از این رو، امثال هریک و عمل به هرکدام، موجب حصول برائت ذمه می‌شود.

مرکز مجازی امام صادق (ع)

۳. قرعه:

بعضی گفته‌اند: در وصیت به مشترک، باید قرعه انداخت و پس از اخراج هر کدام از افراد بوسیله قرعه، بر وارث، امتثال به آن واجب می‌شود؛ و دلیل این حکم، آن است که: در شرع برای هر امر مشکلی، از قرعه استفاده می‌شود و بحث نیز مصداق مشکل است؛ زیرا هر یک از دو معنا یا بیش از آن، از لفظ اراده نشده و قطعاً موصی به جملگی نمی‌باشند؛ زیرا لفظ، برای اراده هر یک از آنها اصلاً صالح نیست؛ بلکه مراد و مقصود، یک فرد بیشتر نیست؛ منتهی چون فرد مزبور معین نیست، برای رسیدن به آن و امتثالش، باید از قرعه استفاده کرد.

اشکال بر قرعه

از قرعه در موردی استفاده می‌شود که در واقع و نفس الامر معین بوده و به حسب ظاهر، مشکل و غیر معین باشد؛ در حالی که احتمال دارد موصی به از نظر همه مجهول باشد؛ بلکه در نفس الامر و واقع نیز معین نمی‌باشد؛ در نتیجه، باید گفت: وارث، در عمل به هر یک از افراد، مخیر می‌باشد.